

LEGEA PRIVATIZĂRII de la demagogie la profesionalism

A curs deja multă cerneală pro și contra privatizării sau a Legii nr. 58 / 1991 (Legea privatizării). Un răgaz, m-a făcut să încerc să-mi imaginez, cu ce ați rămas Dumneavoastră, CITITORUL "capul de locuitor" cum plastic se exprimă Mircea Crișan. Deci, să recapitulăm :

I. Avem trei legi principale :

- Legea 15 / 1990 care împarte unitățile economice de stat în regii autonome (întreprinderi de stat conduse de stat) și în societăți comerciale (supuse numai proprietarului capitalului, acționarilor săi = proprietarii acțiunilor societăților comerciale). Prin aceeași lege statul român renunță la proprietatea sa = capitalul subscris la societățile comerciale: 30 % din aceasta urmând a se distribui gratuit populației, iar 70 % să se privatizeze (vândă).

- prin Legea 31 / 1990 se stabilește organizarea societăților comerciale și modul de organizare a capitalului subscris de stat până la privatizarea lui. Pentru societățile comerciale cu capital integral de stat apar consiliile împuterniciților statului (C. I. S.) care sunt acționarii, în numele statului, până la apariția în cadrul fiecărei societăți a capitalului privat, a acțiunilor particulare, când CIS-ul se dizolvă. Până atunci CIS-ul alege directorul general, consiliul de administrație care conduce societatea, iar consiliul de administrație numește conducerea operativă. Apar cenzorii, autocontrolul societății comerciale. Începe "lupta" aprigă pentru posturi, pentru avantaje în afacerile cu "terții" etc. se "uită" și de obligația depunerii capitalului, respectiv a acțiunilor.

Puțini sunt însă cei care cu profesionalism își fac meseria și învață să evalueze, să conducă și să dezvolte acest nou tip de întreprindere : societatea comercială pe acțiuni, deși falimentul înseamnă pentru toți trecerea pe la instanța judecătorească.

- Prin Legea 58 / 1991 Legea privatizării se încheie acțiunea, stabilindu-se modalitatea practică de trecere a capitalului societăților comerciale cu capital de stat către populație (30 % din capital) sau către persoane particulare (70 % din capital) și stabilește instituțiile care să facă această operație.

Fondul Proprietății Private (5 fonduri pe țară) pentru 30 % din capital ce se distribuie populației gratuit și Fondul Proprietății de Stat pentru 70 % din capital care se vinde numai prin licitație. Legea distinge între acțiuni de privatizare făcute înainte de organizarea acestor instituții și acțiuni ulterioare ce se vor face prin aceste instituții, într-un interval de maximum 5 ani.

II. Pentru noi, pentru cititori, trei sunt prevederile de larg interes : distribuirea gratuită a capitalului (30 %) către populație, vânzarea de acțiuni și vânzarea de active.

Înainte, să reamintim că întregul capital subscris de stat se împarte valoric în acțiuni egale, de regulă de 1000 de lei / bucată, acțiuni care se tipăresc și reprezintă actul de proprietate asupra capitalului societății comerciale. Aceste acte de proprietate (acțiunile) se vând și se cumpără ca orice marfă, pentru că ele deși nu aduc dobândă, pot da la sfârșit de an un "dividend", adică o sumă de bani din profitul obținut de societatea respectivă dacă activitatea ei a fost bună, profitabilă. În plus, dau drept de vot în Adunarea Generală a Acționarilor.

Să remarcăm că în situația în care o societate comercială cu capital de stat vinde acțiuni sau active, banii rezultați se păstrează și nu reduc valoarea capitalului, deci nici a părții de 30 % ce trebuie distribuită gratuit.

Orice societate comercială cu capital de stat este obligată să privatizeze capitalul. Ea poate alege între vânzarea de acțiuni sau vânzarea de active, după ce în prealabil și-a evaluat patrimoniul și a depus capitalul, și a tipărit și emis acțiunile, a depus 30 % din ele la Agenția Pentru Privatizare pentru a fi distribuite gratuit.

Realitatea, deocamdată este mai aproape de demagogie decât de profesionalism : n-am prea văzut nici eu nici Agenția Pentru Privatizare acțiuni tipărite și semnate măcar de la majoritatea societăților comerciale.

Să vedem cum se vor desfășura în practică, concret cele trei prevederi, ce efect pot avea asupra noastră.

1. Vânzarea de acțiuni

O societate comercială alege această variantă, de obicei în cazul în care este o întreprindere care are o perspectivă bună, un colectiv puternic, un patronat eficient. Patronatul, adică consiliul de administrație trebuie să fie conștient, că alegând această variantă, nu-și apără scaunele, cum aparent se pare ci se expune unui risc major în timp. Cine cumpără acțiuni ? Cine are economii. De ce le cumpără ? De obicei pentru că îi aduc un venit, un dividend mai mare decât dobânda de la CEC. Ori, dobânzile sunt ridicate (12 - 16 %). La ele se adaugă obligațiile legale (fondul de rezervă, impozitul pe profit etc.) deci ca să poată plăti un dividend de 12 - 16 % o

societate trebuie să obțină un profit brut de 20-25 % și nu numai într-un an ci în timp, pe termen lung. Socotiți la societatea unde lucrați, la valoarea capitalului său cât reprezintă minimum de profit brut. Aveți șanse să plătiți un dividend bun și Felicitări sunteți profesioniști. Ați ales varianta bună, dar grea, cu eforturi mari și continue să rezistați în timp.

Acțiunile se vând prin licitație, bursă, care este practic o licitație zilnic organizată. Noi, deocamdată nu avem bursă, dar am început acțiunea de vânzare de acțiuni, astfel încât putem presupune că, de pildă Fondul Proprietății Private nr. 3 cu sediul la Sibiu (poate!) primind comenzile de la trei societăți X,Y, Z va organiza o licitație pentru vânzarea acțiunilor lor. Angajații societăților, românii beneficiază de măsuri de protecție, de avantaje specificate în lege.

Se știe că societatea X "merge bine", societatea y care plutește, iar Z tot mai rău. La licitație, se prezintă mai mulți cumpărători, toți cer acțiuni ale societății X, care, având valoare de 1000 lei / bucată (la care se așteaptă un dividend de 170 / acțiune) se vând cu 1200 lei / bucată (la care se va aștepta un dividend de 204 lei. Licitație bună pentru societatea X, dar obligație mare de onorat (plus 34 lei / acțiune dividend de plătit) astfel cei care au cumpărat acțiunile ori caută altă conducere mai bună, ori își vând acțiunile. Conform regulamentului de licitare, din lipsă de cumpărători, acțiunile societății Z, cu valoare de 1000 / bucată se vor vinde numai cu 750 lei / bucată cu o pierdere de 250 lei / acțiune. Cele mai multe sunt adjudecate de trei cumpărători, care, având acum majoritatea în adunarea generală, vor reorganiza întreprinderea, vor aduce o nouă conducere, vor reprofila activitatea și fluxul tehnologic pentru a obține profituri mari să-și poată vinde apoi acțiunile cumpărate cu 750 lei / bucată la cel puțin 1000 lei / bucată.

Iată, deci, concret, mecanismul vinderii de acțiuni și efectele sale. Acțiunea trebuie să se încheie în 5 ani. E nevoie de mult profesionalism pentru rezultate eficiente. Altfel, putem repeta experiența Legii fondului funciar.

2. Vânzarea de active

O societate comercială fie nu poate pune în vânzare acțiunile, nefiind performante, fie, chiar punând în vânzare acțiuni are o serie de active (secții, ateliere etc.) care fie îi produc pierderi, fie nu o mai interesează în noua orientare pe care a luat-o. Atunci decide să le vândă. Aici lucrurile sunt simple : ca să cumperi, bani să ai ! Procedura de evaluare a activelor și organizarea licitațiilor sune foarte stricte, clar reglementate. Se asigură protecția lucrătorilor și a românilor. Profesionalismul trebuie să se evidențieze în modul de luare a deciziei de vânzare, a evaluării și organizării licitației, altfel rezultă o pierdere de capital. Practica ne arată multe cazuri de diletantism : punerea de vânzare de active cu situație juridică neclară, grevate de sarcini, evaluări tendențioase etc. dar mai ales necunoașterea textelor legale (vezi interpretările privind contractele de locație de gestiune).

3. Distribuirea gratuită

De fapt, fiecare cetățean major îndreptățit, primește un înscris de valoare, un certificat de proprietate pe care fie îl vinde fie îl schimbă, în acțiuni ale societăților comerciale. Această acțiune care ne interesează pe unii foarte mult este încă neclară, neconstituindu-se încă Fondurile Proprietății Private, care le emit și le pot preschimba în acțiuni. Cert pare că preschimbarea în acțiuni se va face tot prin licitație, iar vânzarea certificatelor este încă neprecizată, ca și valoare lor. Oricum, mai avem de așteptat până toate societățile cu capital de stat își vor depune capitalul (30 zile de la constituirea societății conform Legii 15 / 1990), se vor se vor.... Până atunci, să constatăm că am început cu profesionalism privatizarea.

Au început "anii grași "!

În țările cu experiență în privatizare, aceste acțiuni sunt anevoioase, minuțios pregătite, în timp, în ani de zile. Nouă ni se cer practic peste noapte! Profesionalismul exclude demagogia politicianului parvenitor. Și totuși rămânem cu "năcazul" în curte : ce facem cu toate societățile nerentabile, falimentare Ce facem cu oamenii? Numai oamenii, conducerea falimentează, mașinile și zidurile rămân și așteaptă alți cumpărători, alți oameni, mai serioși decât noi, cei care nu ne-am descurcat. Și noi, cei mulți? Poate ne vom trezi și vom începe să acționăm, dar cu PROFESIONALISM.

Ilie Rotariu
Consultanță economică ROSIBCLUB
Ziarul Tribuna toamna 1990